

FTAAP...ก้าวอย่างครั้งสำคัญของจีนบนเวทีเอเปค

โดย นางขวัญใจ เตชเสนสกุล

ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM BANK)

การประชุมสุดยอดผู้นำเอเปค (APEC Economic Leader's Meeting) เมื่อวันที่ 9-10 พ.ย. ที่ผ่านมา ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ถือเป็นเหตุการณ์ครั้งสำคัญในรอบปีที่ทั่วโลกจับตามอง เนื่องจากการพบกันของผู้นำจากหลายประเทศมหาอำนาจภายใต้บรรยากาศที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งภายในกลุ่มเอเปค ทั้งระหว่างสหรัฐฯ และรัสเซีย รวมถึงจีนกับญี่ปุ่น ขณะเดียวกันการประชุมดังกล่าวได้มีการหยิบยกประเด็นการจัดตั้งเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก (Free Trade Area of The Asia-Pacific : FTAAP) ขึ้นมาหารือ ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นหลักที่อาจส่งผลเป็นอย่างมากต่อความร่วมมือด้านการค้าการลงทุนในภูมิภาคในอนาคต

ในที่ประชุมสุดยอดผู้นำเอเปค ประธานาธิบดีของจีนได้เสนอแผนจัดตั้ง FTAAP ในชื่อว่า "Beijing Roadmap for APEC's Contribution to the Realization of the FTAAP" ซึ่งที่ประชุมได้เห็นชอบกับแผนดังกล่าวของจีน และให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ของ FTAAP (Feasibility Study) กำหนดแล้วเสร็จและนำเสนอผลการศึกษากลับภายในปี 2559 ทั้งนี้ ในเบื้องต้นนักเศรษฐศาสตร์ประเมินว่าหาก FTAAP ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิก APEC ทั้ง 21 ประเทศ ครอบคลุม 40% ของประชากรโลก 44% ของการค้าโลก และ 53% ของ GDP โลก เกิดขึ้นจริงจะเป็นเขตการค้าเสรีที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยมีมา และจะช่วยกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทำให้ขนาดของเศรษฐกิจโลกเพิ่มขึ้นอีก 2.4 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้ หากมองในความเป็นจริง FTAAP ซึ่งรวมความเป็นมหาอำนาจ ทั้งทางเศรษฐกิจ การค้า รวมถึงการทหารของโลกไว้ในกลุ่มเดียวกัน โดยมีสหรัฐฯ ญี่ปุ่น จีน รัสเซีย เป็นแกนนำ คาดว่าอาจเกิดขึ้นได้ยากในระยะเวลาอันสั้น แต่นักวิเคราะห์ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การเสนอแผนจัดตั้ง FTAAP ของจีนในครั้งนี้อาจต้องการผลกระทบทางอ้อมในเชิงการเมืองระหว่างประเทศมากกว่า

FTAAP ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดถึงตั้งแต่ปี 2547 โดยมีสหรัฐฯ เป็นผู้ริเริ่มเสนอแนวคิดดังกล่าว และมีการพูดถึงบ้างเป็นครั้งคราวในการประชุมเอเปคหลายครั้งที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ในปี 2551 FTAAP เริ่มเงียบหายไป เมื่อสหรัฐฯ ได้หันไปสนับสนุนการจัดตั้ง "ความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก" หรือที่รู้จักกันในชื่อ TPP ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจาก 12 ประเทศในภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก อาทิ สหรัฐฯ แคนาดา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย เวียดนาม เป็นต้น แต่กลับไม่มียักษ์ใหญ่ในเอเชียอย่างจีนรวมอยู่ด้วย ซึ่งการสนับสนุน TPP ของสหรัฐฯ ถูกมองว่าเป็นความพยายามที่จะลดบทบาทของจีนในด้านการค้าการลงทุนในภูมิภาคเอเชียที่นับวันจะมีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ ขณะเดียวกันกลับเป็นการเพิ่มบทบาทในภูมิภาคดังกล่าวให้กับสหรัฐฯ แม้การเจรจา TPP จะล่าช้าไปมากด้วยปัญหาหลายประการ แต่ก็มีความคืบหน้าไปพอสมควร โดยหนึ่งวันก่อนการประชุมสุดยอดผู้นำเอเปคที่ปักกิ่งจะเริ่มขึ้น ผู้นำสหรัฐฯ ได้เชิญผู้นำของประเทศในความตกลง TPP มาหารือออกรอบเพื่อเร่งรัดการจัดตั้ง TPP ที่สถานทูตสหรัฐฯ ณ กรุงปักกิ่ง ซึ่งสำนักข่าวต่างประเทศหลายแห่งรายงานข่าวในเชิงลือเลือนว่า เป็นการเหยียบจุมพฏมางกรถึงถิ่น

การที่จีนเป็นผู้นำในการผลักดัน FTAAP ครั้งนี้ ถือว่าเป็นแผนการที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดตั้งแต่มีการริเริ่มแนวคิด FTAAP ขึ้นมาส่วนหนึ่งเนื่องจากจีนต้องการแสดงบทบาทเชิงรุกในการเป็นผู้นำด้านการค้าการลงทุนในภูมิภาค รวมถึงต้องการแก้เกมสหรัฐฯ โดยหันเหความสนใจของกลุ่มคู่แข่ง TPP เพื่อชะลอให้การเจรจา TPP ล่าช้าลงไปอีก แม้แต่ นาย Shinzo Abe นายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่นยังให้สัมภาษณ์กรณีของ FTAAP ในทำนองเห็นด้วย และเชื่อว่าจะมีผลทางบวกด้านเศรษฐกิจและการค้ามากกว่า TPP ซึ่งญี่ปุ่นกำลังเจรจาอยู่ด้วยซ้ำ

แม้ FTAAP ดูจะเป็นเรื่องไกลความเป็นจริงอยู่มากในขณะนี้ แต่ผู้เขียนเห็นว่าประเด็นดังกล่าวจะมีความสำคัญมากขึ้นในระยะข้างหน้า ขณะที่ผลจากการผลักดัน FTAAP ของจีนครั้งนี้อาจส่งผลกระทบต่อไทย โดยนักวิเคราะห์บางส่วนเห็นว่าการเร่งรัดเรื่อง FTAAP ของจีนครั้งนี้ อาจทำให้การเจรจา TPP ชะงักลง เนื่องจากคู่แข่งของสหรัฐฯ ในกรอบ TPP อาจลังเลที่จะลงนามความตกลงฯ ดังกล่าว เพื่อรอดูความชัดเจนของ FTAAP อีกครั้งก่อน ขณะที่บางส่วนเห็นตรงข้ามว่า ก้าวของจีนในครั้งนี้จะยิ่งกระตุ้นให้สหรัฐฯ เร่งจบการเจรจา TPP ให้ได้โดยเร็ว ซึ่งผลลัพธ์จะเป็นอย่างไร คงจะต้องติดตามความเคลื่อนไหวอย่างใกล้ชิดต่อไป